

Makale Bilgisi: Okant Yaşin, Ç., Özcan Demir, N. (2020). Türkiye’de Helikopter Ebeveyn Sahibi Olan Y Neslinin Aidiyet, Yaşam Becerisi Ve Özgüven Problemleri. DEÜ Edebiyat Fakültesi Dergisi, Cilt: 7, Sayı: 2, ss. 450-470.	Article Info: Okant Yaşin, Ç., Özcan Demir, N. (2020). Y Generation Raised By Helicopter Parents: Sense Of Belonging, Life Skills, Self-Confidence. DEU Journal of Humanities, Volume: 7, Issue: 2, pp. 450-470.
Kategori: Araştırma Makalesi	Category: Research Article
Gönderildiği Tarih: 24.08.2020	Date Submitted: 24.08.2020
Kabul Edildiği Tarih: 02.10.2020	Date Accepted: 02.10.2020

TÜRKİYE’DE HELİKOPTER EBEVEYN SAHİBİ OLAN Y NESLİNİN AİDİYET, YAŞAM BECERİSİ VE ÖZGÜVEN PROBLEMLERİ¹

Çisil Okant Yaşin*, Nilüfer Özcan Demir**

ÖZ

Yapılan araştırmada amaç orta ve orta-üst sosyo-ekonomik düzeyde olan ve helikopter ebeveyn özelliği gösteren anne-babaların davranışlarının incelenmesi, bu davranışlar ile yetiştirilen çocukların yetişkinliğe eriştiklerindeki mutluluklarının olgu bilim ile ele alınmasıdır. Yapılan incelemeler sırasında helikopter ebeveynlerin çocuklarına yaklaşımları, çocukların iş, aile, sosyal ilişkileri ve deneyimlediği aidiyet sorunları üzerinde durularak ele alınmıştır. Çalışmada olgu bilim kapsamında nitel bir araştırma yürütülmüştür. Kullanılan yöntem nitel araştırma ve araştırma deseni olgubilimdir. Araştırmacı 12 katılımcı ile derinlemesine mülakat tekniğini kullanarak görüşmeler yapmıştır. Mülakatta katılımcılara ebeveynlerinin düşünce ve davranışlarına ek olarak kendi hayatlarına dair fikirlerini de anlatmalarına yönelik sorular sorulmuştur. Katılımcılar ile yapılan mülakatlar incelenip analiz edildiğinde, edinilen sonuçlara göre; helikopter ebeveyn sahibi y kuşağına ait bireyler kendilerinin başarılı olmadığını düşünmekte, aidiyet sorunları deneyimlemekte, kendilerini gerçekleştiremediklerine inanmakta, bu konuda hedef koyma becerisine sahip olmamaktadırlar. Ayrıca yaşamlarında sorumluluk alma ve yaşam becerilerini güçlendirmekte başarısız hissetmekte, iş hayatı ve genel hayatları konusunda mutlu olmadıklarını ifade etmektedirler.

Anahtar Sözcükler: Helikopter ebeveyn, y nesli, kimlik, aidiyet hissi

¹ Bu makale “Helikopter Ebeveyn Sahibi Y Kuşağının İş ve Yaşam Tatmini Üzerine Sosyolojik bir Analiz” adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

* Yüksek Lisans Mezunu, Atılım Üniversitesi, cisil.okant@gmail.com, ORCID: 0000-0002-1610-7801

** Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, nilufer.ozcandemir@deu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0626-6251

Y GENERATION RAISED BY HELICOPTER PARENTS: SENSE OF BELONGING, LIFE SKILLS, SELF-CONFIDENCE

ABSTRACT

The aim of the research is to study the behaviours of helicopter parents from upper-middle and middle class socioeconomic levels towards their children and with phenomenological analyse the results of these behaviours on their children's adult life in terms of happiness and well-being. In these studies, the approaches of the helicopter parents to their children were analysed in terms of the children's work, family and social relationships and the problems in their sense of belonging in their adult lives. The study uses the qualitative research as its method with phenomenology design. In-depth interviews were conducted with 12 participants. It was found that the Generation Y individuals raised by helicopter parents; do not consider themselves successful, experience identity issues, believe that they failed to self-actualize. They also stated that they are not satisfied and happy with their adult life in general.

Keywords: helicopter parents, y generation, identification, sense of belonging

1. GİRİŞ

Çalışmanın konusu orta ve orta üst sosyo-ekonomik sınıfa ait 'Helikopter' olarak adlandırılan korumacı ve rekabetçi ebeveynler tarafından büyütülmüş, Y nesline mensup ve özel liselerden mezun bireylerin Türkiye'de hayat ve iş tatmini, aidiyet problemleri, yaşam becerisine sahip olma ve özgüven problemleri yaşayıp yaşamamaları üzerinedir. Bir kuşağın incelenmesinin önemli bir kısmını onların ebeveynlerinin, yani nesli yetiştiren kuşağın incelenmesi oluşturur (Kağıtçıbaşı, 1993, s. 80). Aile ve ebeveynler, kişilerin toplumsallaşması ve toplumun bir parçası olması konusunda en büyük role sahiptir. Bu nedenle bireylerin kimlik oluşumu sonucunda kendilerini topluma ne kadar ait hissedecekleri ebeveynlerinin kendilerine yönelik davranış ve tutumlarıyla yakından alakalıdır.

Helikopter ebeveynlerin çocuk yetiştirirken aşırı korumacı ve rekabetçi eğilimleri, ebeveynleri çocuklarının problemlerini onlar adına çözmeye ve bu sebeple evlatlarının oldukça geç başladıkları yetişkinlik hayatlarına da müdahil olmaya itmektedir. Yapılan araştırmalarda bu tutumun çocukların ergenlikten yetişkinliğe geçişini ve buna bağlı olarak hayatta karşılaştıkları problemleri çözmekteki becerilerini olumsuz etkilediği görülmüştür (Odenweller, Booth-Butterfield ve Weber, 2014). Ebeveynlerin sorun çözme, çocuklarına yol çizme ve yollarını açma konusundaki ısrarlarının, evlatlarının iş ve yaşam mutluluklarına ve iyi olma hallerine olumsuz etki ettiği, bu tip ebeveynlerin çocukları üzerine yapılan araştırmalarda dile getirilmiştir (H.Schiffirin, Liss, Miles-McLean, Geary, Erchul ve Tashnerl, 2013).

2. Helikopter Ebeveyn ve Y Nesli

‘Helikopter ebeveyn’ ifadesi, bir kavram olarak literatürde ilk kez 1990 yılında Cline ve Fay’in çalışmalarında kullanılmıştır. Yazarlar sözü geçen kavramı; Y neslinin üniversiteyi kazanma ve/veya herhangi bir işe girme yaşına ulaştığında, kendileriyle yoğun olarak ilgilenen ebeveynlerinin de onlarla birlikte, işyeri ve/veya üniversite ortamında bulunmaları durumuna vurgu yapmak ve adı geçen olguyu açıklamak için kullandıklarını belirtmektedirler (aktaran Odenweller, Booth-Butterfield ve Weber, 2014).

Helikopter ebeveyn araştırmalarının sıklıkla gerçekleştirildiği ülkeler arasında Amerika Birleşik Devletleri ve Güney Kore gibi ülkeler bulunmaktadır ve araştırmaların ortak sonuçları arasında, ebeveynlerin korumacı davranışlara sahip oldukları, çocuklarının hayatına müdahil olma isteklerinin olduğu ve çocuklarının akademik tercihlerini onlar adına yapmaları da dâhil olmak üzere hayatlarında karar verici bir baskın figür olduklarına dair bilgiler verilmektedir (Hershatter ve Epstein, 2010; Kwon, Yoo ve E.Bingham, 2015).

Helikopter ebeveynin beklenti, ilgi ve eğitim düzeylerinin belirleyicilerinden en önemlisi, bulunulan sosyo-ekonomik düzeydir. Bu nedenle katılımcıların benzer sosyo-ekonomik düzeylerden seçilmesine özen gösterilmiş ve özel okulda çocuğunu okutmanın sosyo-ekonomik düzey göstergelerinden biri olduğu dikkate alınarak, katılımcılar, özel ortaöğretim kurumlarından mezun olan kişiler arasından seçilmiştir.

Helikopter ebeveynlerin belirleyici demografik özellikleri arasında ise, genellikle bebek patlaması nesline ait olmaları (Odenweller, Booth-Butterfield ve Weber, 2014), iyi eğitilmiş olmaları, ailede çocuk sayısının görece az olması bulunmaktadır (Bradley-Geist ve Olson-Buchanan, 2014). Helikopter ebeveynleri, evlatlarına karşı ilgili olan ebeveynlerden ayıran özellikleri ise, özerk düşünce ve davranışları ilgili ebeveynlere göre daha az desteklemeleri, evlatlarından ayrılma korkusu taşımaları (Lemoyne ve Buchanan, 2011), maddiyatla ilgili konularda, duygusal konularda ve bedensel sağlık konularında evlatlarına sürekli olarak öğüt vermeleri, hatta verdikleri bu öğütleri evlatlarının adına karar verme derecesine kadar ileri götürmeleri, evlatlarının karşılaştıkları güçlüklerin çözümünde yol gösterme ve onlar adına karar vermekten daha da ileriye götürerek, neredeyse sorunları kendilerinin çözmeleridir (Reed, Duncan, Lucier-Greer ve Fixelle, 2016).

Bu bağlamda, helikopter ebeveynlerin bu koruma eğilimli tavırları, kısa dönemde evlatlarının sosyal, duygusal, düşünsel, fiziksel sorunlarını çözüyor ve onları bir dereceye kadar rahatlatıyor gibi görünse de uzun dönemde evlatlarının sosyal, duygusal, düşünsel ve fiziksel gelişimleri, kendilerini iyi hissetme ve iyi olma halleri üzerinde negatif etkiler yaratmaktadır (Odenweller, Booth-Butterfield ve Weber, 2014). Bu tanımlanan tipteki ebeveynlere sahip olan çocuklar, ebeveynleri tarafından

sürekli korundukları, herhangi bir konuda yetersizlik, başarısızlık duygularını yaşamalarının engellendiği, gündelik hayattaki tüm davranışları, hal ve hareketleri için ebeveynleri tarafından takdir ve beğeniyle ödüllendirilmeleri sebebiyle, hayata adım attıkları dönemlerden itibaren gerek meslekî yaşamlarında gerekse yetişkin bir birey olarak özel hayatlarında olaylara olumsuz yaklaşma eğiliminde olmaktadır. Örneğin, genellikle mesleklerine, yaptıkları işlere karşı negatif bir algıya sahip olmakta; iş hayatında buldukları pozisyonlarını, kazançlarını beğenmemekte; yaptıkları işler açısından üstleri tarafından yeterince yönlendirilmediklerini ve övgü almadıklarını düşünmektedirler (Vinson, 2013).

Nesil olarak adlandırılan yaş grubu ilk dalga, merkez ve son dalga olarak üç gruptan oluşur. Bu kişiler yaşamları süresince genellikle benzer etkilere neden olan ortak tarihi olaylar veya sosyal yaşamdaki ortak deneyimleri paylaştıkları için nesil olarak adlandırılırlar (Smola ve Sutton, 2002). Nesillerin kesin olarak belirleyebileceğimiz, bir başlangıç ve bitiş tarihlerinden söz etmek mümkün değildir. Kaynaklarda kimi zaman farklı başlangıç ve bitiş tarihlerine rastlansa da yine de belirli bir zaman aralığından bahsedilebilir (Smola ve Sutton, 2002). Şu anda toplumumuzun yetişkin nüfusunu oluşturan son 3 neslin, 1946 ve 1964 yılları arasında doğan ‘bebek patlaması nesli’, 1965 ve 1980 yılları arasında doğan ‘X nesli’ ve 1980 ile 2000 yılları arasında doğan ‘Y nesli’ olduğu konusunda bir ortak görüşten söz etmek mümkündür (Weber, 2015).

1980 ile 2000 yılları arasında doğan ‘Y nesli’ milenyum çocukları olarak da adlandırılır (Weber, 2015). Y nesli esas olarak bebek patlaması neslinin son ve X neslinin de ilk dalgasının çocuklarıdır. Teknolojinin kucağına doğmuşlardır (Gursoy, Maier ve Chi, 2008) ve diğerleri gibi şiddet ve terör olaylarına tanık olmuşlardır (Weber, 2015). Bu neslin en önemli ayırt edicilerinden biri yetiştirilme tarzlarıdır. Kağıtçıbaşı “ana-babalar, kendi iş tecrübelerine dayanarak, çocuklarından ileride işlerinde nelerin talep edileceğini öngörmekte ve çocuklarını bu taleplere uygun bir kişilik geliştirecek şekilde yetiştirmektedirler” demektedir. Görece kendi ebeveynlerinden daha varlıklı aileler kurmuş olan bebek patlaması ve X nesilleri de işçi sınıfının iş ortamında geçerli olan uyma davranışı yerine orta sınıf mesleki gereklerine uygun özerklik davranışını pekiştirmişlerdir (Kağıtçıbaşı, 1993, s. 80). Y kuşağının ebeveynleri çocuklarını en iyi okula göndermek, diğerlerinden daha çok yönlü büyütmek, daha fazla sertifika edindirmek için ellerinden gelen her türlü fedakarlığı yapmış öyle ki eğitimde veli ve öğrenci konumundan adeta müşteri konumuna geçmişlerdir. Araştırmamız bağlamında değinilmesi gereken bir diğer konu ise, Y neslinin işyerine sadakat, aidiyet duygusunun çok kuvvetli olmadığı bulgusudur. Sürekli olarak gelişme vadeden, takdir edildiği ve kullandığı, ‘aileye benzer bir kültürü’ olan iş yerlerine sadakat gösterecek de çalışmalardan elde edilen sonuçlara göre, bu bireyler daha iyi bir fırsat sunulduğunda hiç düşünmeden

kurum değiştirmeyi düşüneceklerini dile getirmektedirler (Hershatte ve Epstein, 2010).

Son olarak küreselleşmenin de bir sonucu olarak Y kuşağının toplumlar arasında birbirine en fazla benzerlik gösteren kuşak olduğunu da söylemek mümkündür (Berkup'tan aktaran Bako, 2016). Y nesli, Türkiye nüfusunun %26 sını oluşturmakta (Yüksekbilgili'den aktaran Bako, 2016) ve yukarıda temel olarak ifade edilen özellikleri ortak olarak taşıdıklarını söylememiz mümkündür.

3. Yöntem

Olgu bilim yaklaşımının kullanıldığı çalışmada temel araştırma soru cümleleri şu şekildedir;

1. Helikopter ebeveynlere sahip gençlerin aidiyet problemleri var mıdır, varsa nelerdir?
2. Helikopter ebeveynlere sahip gençlerin yaşam becerisine sahip olma ve özgüven problemleri var mıdır, varsa nelerdir?

3.1. Araştırmanın Veri Toplama Araçları

Hedef kitlenin bakış açısını yakalayabilmek ve detaylı inceleyebilmek adına araştırmada olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Olgubilim yaklaşımına göre gerçek görecelidir ve insanlar bilinçlerini nesnelere yönlendirirler. Bu nedenle “şey”lerin anlamları, nesnelere doğasında var olmaktansa bireyin iç dünyasındadır. Anlam nesnede değil özünde olduğu için ise tamamen nesnel bir anlayış mümkün değildir (Swingewood'dan aktaran Davis, 1995, ss. 121-129). Bu çalışmada olgubilim araştırma deseni seçilme nedeni, odaklanılan olguyu onu yaşayan ve yansıtabilecek (paylaşmaya ve anlamaya istekli) bireyler ile görüşülerek, onların deneyimlerine dair detaylı bir betimleme yapılmasının amaçlanmasıdır. Betimlemenin detaylı yapılabilmesi için derinlemesine görüşme yöntemi kullanılmıştır. Görüşme yönteminin amacı, toplumda yer alan bireylerin, kendilerine ait olan özel dünyalarına girilmesi suretiyle, onların incelenen konuya dair sahip oldukları görüşlerini, bakış açılarını anlamaya çalışmaktır (Patton'dan aktaran Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 148). Araştırmada yer verilecek her konuya odaklanmanın sağlanması ve de konudan sapmanın olabildiğince engellenmesi için konular ve kullanılacak sorular listelenerek bir görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formuna sadık kalınarak ve zaman zaman sohbet tarzı bir yaklaşım da kullanılarak mülakatlar yapılmıştır.

Çalışma kapsamında görüşmelere başlanmadan önce gerekli etik kurul izinleri alınmış, çalışma Hacettepe Üniversitesi Senatosunun Etik Komisyonu tarafından etik olarak uygun bulunmuştur. Sayı; 35853172-755.02.06, Tarih; 27.04.2018 09.47.

3.2. Veri Analiz Süreci

Araştırmada ele alınan olgunun ve elde edilen verilerin derinlemesine aktarılabilmesi için betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Görüşmelerden alıntılar verme yöntemine de sık sık başvurulmuş katılımcıların içinde bulunduğu dünyanın okuyucuya açılması hedeflenmiştir. Patton bu yaklaşıma “yoğun betimleme” adıyla yer vermiştir. Ona göre betimleme bütün nitel raporlamaların temelini oluşturmaktadır (Patton, 2014, s. 438). Betimsel analizin aktarmakta eksik kaldığı anlamları açıklamak ve cevaplamadığı ‘neden’ ve ‘nasıl’ sorularını cevaplamak için ise sistematik analiz yaklaşımı kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 254). Görüşmelerin transkriptlerinin kodlanarak kategorilere ayrılması araştırmanın yorumlanmasının ilk aşaması olmuştur. Kodlama ve kategorileendirme sürecinde iki yaklaşımdan söz etmek mümkündür. Bunlardan ilki olan kapalı yaklaşım var olan bir kategori ve kod sisteminin kullanılmasıdır. İkinci, açık yaklaşım ise incelenecek olan belgeler üzerinden kategoriler belirlemektir (Bilgin, 2014, s. 11). Çünkü Patton’un dediği gibi “alan çalışması boyunca analizin gideceği yönler hakkında fikirler ve yeni yapılar ortaya çıkacaktır. Örüntüler şekillenir ve olası temalar akla gelir” (Patton, 2014, s. 436). Bu araştırmada açık yaklaşım kullanılarak katılımcılarla yapılan görüşmelerin farklılıkları ve benzerlikleri belirlenmiş ve kategorize edilmiştir.

Kategoriler	Temalar
Aidiyet	İş
	Eş
	Eğitim Kurumu
	Ülke ve Toplum
	Sosyal Çevre
Yaşam Becerisi Geliştirme Ve Özgüven Problemleri	Rehberlik İhtiyacı
	Onaylanma İhtiyacı
	İletişim Becerileri
	Mağduriyet Duygusu

Tablo 9: Ulaşılan Kategoriler ve Temalar

3.3. Katılımcılar

Katılımcılar belirlenip, görüşmelere başlamadan önce araştırma problemini tecrübe ettiği düşünülen kişiler ile görüşülmüştür. Helikopter ebeveyn sahibi, özel lise mezunu, Y kuşağı katılımcıların demografik nitelikleri Tablo 2 de belirtilmektedir.

KATILIMCILARIN SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ								
Sıra numarası	Kod Adı	Cinsiyeti	Yaşı	İş Durumu	Medeni Durum	Kardeş Sayısı	Ebeveyn Geliri	Yaşadığı Yer
1	Deniz	Kadın	32	Öğrenci	Bekar	0	Orta-üst	Ebeveyn ile
2	Bora	Erkek	33	Çalışıyor	Bekar	0	Üst	Ebeveyn ile
3	Sercan	Erkek	36	Çalışıyor	Bekar	0	Orta	Ebeveyn ile
4	Sinem	Kadın	34	İşsiz	Evli	0	Orta-üst	Aile
5	Övünç	Erkek	34	İşsiz	Bekar	0	Orta-üst	Ebeveyn ile
6	Merve	Kadın	29	Çalışıyor	Bekar	0	Orta-üst	Ebeveyn ile
7	Cansu	Kadın	30	Çalışıyor	Evli	1	Orta-üst	Aile
8	Elif	Kadın	30	Çalışıyor	Evli	1	Orta-üst	Partner
9	Beliz	Kadın	26	Çalışıyor	Bekar	0	Orta	Ebeveyn ile
10	Yiğit	Erkek	31	Çalışıyor	Bekar	0	Orta-üst	Ebeveyn ile
11	Ömer	Erkek	39	Çalışıyor	Bekar	1	Orta-üst	Partner
12	Esin	Kadın	25	Öğrenci	Bekar	0	Orta-üst	Ev arkadaşı

Tablo 10: Y Kuşağı Katılımcıların Demografik Nitelikleri

Katılımcıların demografik özelliklerine baktığımızda kendilerinin 1982-1993 arası doğduklarını ve Y nesli mensubu olduğunu, ebeveynlerinin 1954 ile 1964 arasında doğduklarını ve araştırmaları (Gursoy, Maier ve Chi, 2008) destekleyecek şekilde bebek patlaması neslinin son, X kuşağının ise ilk dalgasına ait olduklarını görüyoruz.

Tüm katılımcılar ailelerini orta, orta-üst ya da üst sosyo ekonomik düzeyde olarak konumlandırmaktadır. Her ailede ebeveynlerden en az biri üniversite mezunudur ve ailelerin 1 ya da 2 çocuğu vardır. Bu da eğitim düzeyi ve sosyo ekonomik düzey ve çocuk sayısı ile ilgili verileri destekler niteliktedir (Kağıtçıbaşı, 1993, s. 96; Jill ve Julie, 2014).

12 katılımcıdan 2 tanesi evli ve 10 tanesi bekar. 10 bekar katılımcının ise 7'si ebeveynleri ile aynı evde yaşamakta, 3 tanesi ise partneri ile, ev arkadaşı ile ya da yalnız yaşamaktadır. Bu bulgular ebeveynlerin özerkliğin görece az desteklendiği ve ebeveynlerin çocuklarından ayrılmayı tercih etmediği şeklindeki araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir (Lemoyne ve Buchanan, 2011).

4. Araştırma Sorularının Kategoriler ve Temalar Üzerinden Değerlendirilmesi

Çalışmanın temel soru cümleleri bağlamında elde edilen verilerden çıkartılan kategori ve temalar, konuyla ilgili literatür ile yoğun olarak değerlendirilerek analizler yapılmış ve sonuçlar çalışmacının gözlemleri dahilinde yorumlanmıştır. Katılımcılarla yapılan görüşmelerin farklılıkları ve benzerlikleri belirlenmiş ve kategorize edilmiştir. Kategorizasyon ve kodlama süreçleri de MAXQDA12 nitel analiz programı kullanılarak yapılmıştır.

4.1. İşyerine Aidiyet Sorunları

Katılımcıların kurum aidiyet ve bağlılığına verilen cevaplara baktığımızda çalıştıkları kuruma sadık olma eğilimleri olmadığı ortaya çıkmaktadır. Bunun nedenleri sorulduğunda da alınan cevaplar, beklentilerin karşılanmamasının en önemli neden olduğunu göstermiştir. İş yaşamına dair beklentilerin içerisinde güvende hissetme ihtiyacı, iş arkadaş ve yöneticilerin ahlaklı davranması ve yapılan işten maddi ve manevi tatmin olunması vardır. Katılımcılar ise bu sorunla beklentilerini düşürerek ya da iş değiştirerek başa çıktıklarını belirtmektedirler. Katılımcıların iş güvenliği konusunda yaşadıkları kaygı ve iş hayatında beklentilerinin karşılanmamasını yaşattığı hayal kırıklığı Durkheim'in (2013) kişilerin işlevlerini acı içerisinde yerine getirdikleri için hoşnutsuzluk yaşamaları ve aidiyetlerini kaybettikleri için anomi düzeylerinin arttığını desteklemektedir (Durkheim, 2013, s. 248,250). İşten manevi tatmin alınmasının önemli olduğunu belirten katılımcılar, bunun yöntemi olarak "işleyişte söz sahibi olmayı ve yaptıkları işlerin anlamı olmasını" istediklerini ifade etmektedirler. Marx kişilerin kendi iş yaşamlarındaki denetiminin kaybolmasının yabancılaşmaya neden olacağını öne sürmektedir. İş yerine yabancılaşma ise işi mecburi bir maddi kazanç olarak görme ve iş yaşamından tatmin olmama anlamına gelmektedir (Giddens, 2005, s. 277). Katılımcıların verdiği yanıtlar da işten tek beklentilerinin yaşamları için maddi kaynak sağlaması olduğunu göstermektedir. Çoğu katılımcı bunun dışında bir çalışma motivasyonları olmadığını ifade etmektedirler. Mills ise kişilerin modern iş yaşamında mavi yaka ve beyaz yaka arasındaki maddi kazanç farkının az olmasından dolayı kişilerin statü kaygısı taşıdıklarını öne sürmektedir (Mills, 2016, s. 230). Ancak araştırmaya katılan bireylerin cevapları bu düşüncüyü desteklememektedir. Aksine kişilerin iş yaşamına dair hedeflerinin kalmadığı yönünde bir görüntü ortaya çıkmaktadır. Merton'un anomi tanımı içerisinde yer verdiği bu durum ise kişilerin geri çekilmeci davranış ve tutumlarıdır (Fulcher ve Scott, 2007, ss. 47-48). Buna göre kişiler bir işte yükselmek ya da zengin olmak gibi toplum tarafından uygun görülen hedeflere de bunlara ulaşmak için ihtiyaç duyulan araçlara da inanmamaktadırlar.

Katılımcıların aidiyet hissetmek için aradıkları söz sahibi olma, iş-yaşam dengesi, iş tatmini ve iş ahlakı gibi konular göz önünde

bulundurulduğunda verilen yanıtlar Y kuşağına dair çalışmaların bulguları ile uyum sağlamaktadır. Y kuşağı, ebeveynleri ile daha yakın iletişim halinde büyütüldüğü için iş yerinde açık iletişim ve işleyişte söz sahibi olabilmeyi istemektedir. Ayrıca iş-yaşam dengesi Y kuşağı için çok önemlidir. İş onlar için bir amaç değil araçtır. (Myers ve Sadaghiani, 2010). Ayrıca Y neslinin iş yaşamında kurum sadakatinin düşük olarak bulunması (Hershatter ve Epstein, 2010) da çalışmanın verileri ile örtüşmektedir.

“Kuruma karşı sadakat hissediyor musunuz” şeklindeki soruya katılımcıların yanıtları sadakat hissetmedikleri çünkü aidiyet hissetmedikleri yönündedir,

Şu an işteyim, ama başka bir iş bulsam gider miyim? Giderim herhalde bilmiyorum (Ömer)

Bence kurum aidiyeti en yüksek insanlardan birisiydim, ama yine de artık piyasa çok, hani eskiden başlayıp yirmi sene devam ettiğim kurumlar varmış, piyasa artık çok ciddi transferle ilerliyor. (Sinem)

4.2. Eşe Dair Aidiyet Sorunları

Eşe dair aidiyet sorunlarının nedenleri ve başa çıkma yöntemlerine bakıldığında, Şefkatli ilişkiler kurabilme, sosyal iyi olma hali ve kendini gerçekleştirme gibi iki önemli sosyal psikolojik ihtiyacın temel taşlarından (Taormina ve Gao, 2013; Ryff, 1989). Katılımcıların romantik ilişkilerde kişilere bağlanma sürecine baktığımızda soruya yanıt veren 10 katılımcının 6'sının yeni bir ilişkide bağlanmakta zorlandığı görülmektedir. 10 katılımcının sadece 2'si kolaylıkla bağlandığını ifade ederken, soruyu yanıtlayan 11 katılımcıdan 4'ünün kolay eş değiştirdiğini ancak 7 katılımcının bağlılıklarını kolaylıkla değiştiremediklerini görüyoruz. Helikopter ebeveyn araştırmaları, bireylerin yetişkinlikte sağlıklı bağlandıkları ilişkiler kurmakta yetkin olmadıklarını ve değerli ötekine bağımlılık yaşadıklarını öne sürmektedir (Odenweller, Booth-Butterfield ve Weber, 2014). Ancak araştırmada ulaşılan bulgular bu konuda önemli bir ilişki yansıtmamaktadır. Verilen cevaplar katılımcılar için potansiyel bir eşe kolaylıkla bağlanmadığını ve bağlanıldığında ise kolaylıkla vazgeçilmediğini göstermektedir. Fakat katılımcılar aidiyet duygularını bağımlılık ile ifade etmemişlerdir. Sadece bir katılımcı eşe aidiyetten ziyade bağımlılık geliştirdiğini sözlerine eklemiştir (Deniz).

İlişkilerden beklentiler göz önünde bulundurulduğunda ise yapılan özveriye karşılık almak, hayatı paylaşmak, beklentilerinin dikkate alınması, sadakat ve iyi niyet, anlaşılabilirlik, ilişkiye karşılıklı yatırım yapılması temaları öne çıkmıştır. Katılımcılar ilişkilerinde eşlerinin onlar adına sorun çözmeleri, onaylanma ihtiyaçlarını karşılamaları ve benzeri beklentiler içerisinde olduklarını gösterecek ifadeler kullanmamışlardır. Bu sebeple

helikopter ebeveynlik ile şefkatli ilişki kurma problemleri arasında bağlantı kurulamamıştır.

4.3. Eğitim Kurumuna Dair Aidiyet Sorunları

Katılımcıların eğitim kurumuna aidiyet hissedip hissetmediklerini öğrenmek amacıyla eğitim kurumu ve sistemi ile ilgili ne düşündükleri sorulduğunda katılımcılar, eğitim sistemini onaylamadıklarını ifade etmişler ve genel kanı, eğitim kurumlarının eleştirel düşüncüyü desteklemedikleri, tatmin edici eğitim veremedikleri ve kendini ifade etme özgürlüklerini kısıtladıkları yönündedir. Helikopter ebeveynler, çocuklarını en prestijli ya da habituslarına en uygun olduğunu düşündükleri okula gönderseler de katılımcıların eğitim kurumuna aidiyet düzeylerinin düşük olduğu anlaşılmaktadır. Bourdieu, eğitim sisteminin sembolik şiddet olduğunu, bu süreç sonunda sosyalle olduğunu ya da dışlandırdığını söylemektedir (Bourdieu ve Passeron, 2015, s. 35). Katılımcıların düşünceleri de bunu destekler niteliktedir. “Eğitim sistemine ve kurallara kolay uyum sağladınız mı?” sorusuna 12 katılımcıdan 4’ü olumlu yanıt vermiş, 7 katılımcı ise eğitim süreçlerinin en az bir aşamasında uyum sağlayamadıklarını ifade etmiştir. Bunun önemli nedenlerinden bazılarını, sistemden tatmin olmadıkları ve kendilerini ifade etmelerine izin verilmediği olarak göstermişlerdir. Kurallara kolay uyum sağlamamak Y neslinin öne çıkan özelliklerinden biri olarak gösterilmektedir (Weber, 2015). Katılımcıların görüşleri de bu bulgu ile uyumludur. Uyum sağlamakta güçlük çekmediğini söyleyen katılımcılar ise kuralların meşrulaştırılması beklentisinde olduklarını belirtmişlerdir.

Helikopter ebeveyne sahip kişilerin eğitim kurumunda geçirdikleri süreçte ne kadar katılımcı oldukları” sorulduğunda, 4 katılımcı derslerde aktif olduğunu, 6 katılımcı ise sessizliği tercih ettiğini söylemiştir. Yapılan araştırmalarda helikopter ebeveynlerin çocuklarının özgüven düzeylerinin düşük olduğu, bu nedenle derse katılımlarının da düşük olduğu bulunmuştur (Odenweller, Booth-Butterfield ve Weber, 2014). Araştırmada verilen cevaplar, bu verileri destekler nitelikte olsa da katılımcıların hepsi kendilerini yetersiz hissetmelerine bir neden olarak göstermemiş, ek olarak derse katılmayı ve öğrenmeyi bir hedef olarak tanımadıklarını da ifade etmişlerdir.

Katılımcılara “okuduğunuz üniversiteyi kendiniz mi seçtiniz? Okuduğunuz bölümü isteyerek mi seçtiniz?” soruları sorulmuştur. Katılımcılar yükseköğretim kurumlarına dair yapılan tercihlerde genellikle ailelerinin müdahale ve yönlendirmede bulunduğunu ya da ortaöğretim sisteminin bu seçimi zorunlu kıldığını ifade etmişlerdir. Helikopter ebeveynlerin genç yetişkin çocuklarının gelecek tercihlerine müdahil olduğu ve hatta onlar yerine karar aldığı, çocuklarının kendileri ile aynı şehirde okumasını istedikleri çünkü çocuklarından ayrılmak istemedikleri yanıtlardan anlaşılmaktadır. Bu bulgular ise helikopter ailelerin müdahil olmayı

sürdürmek istemeleri ve ayrılık korkusu yaşadıklarını öne süren araştırma sonuçlarını (Lemoyne ve Buchanan, 2011) desteklemektedir.

Katılımcıların hedef koymakta yetersiz ya da bilinçsiz olduklarını ifade etmeleri ‘hayatta amaç sahibi olma’ duygusunda yoksun olduklarını gösterir niteliktedir. Hedef sahibi olma ise kişiye yönelim sağlaması ve hayattaki amacın anlaşılması bağlamında iyi olma halini etkileyen faktörlerden biridir (Ryff, 1989). Araştırma katılımcıların meslek seçimi konusunda hedef sahibi olmadığını göstermektedir. Esin, üniversite okumak istemediğini ama annesini memnun etmek için okuduğunu söylemektedir:

İlk üniversiteme annem “hadi gideceksin” dediği için gittim
ki çok gitmek istediğimden de gitmedim... (Esin)

Katılımcıların üniversite seçimini çok bilinçli olarak yapmadıkları da verilen yanıtlar arasındadır.

Ziraat araya bir yere yaz iyi bölümdür diye. Öyle... Hiç
sevmedim... (Sercan)

Ben hani grafik tasarım ile ilgili hiçbir şey bilmiyorum...
(Deniz)

Üniversitede de annemle baktık. Grafik tasarım, “a, senin
çizimin iyi”, iyi fikir, hadi oraya gireyim dedim... (Övünç)

4.4. Ülkeye ve Topluma Dair Aidiyet Sorunları

Ülkeye ve topluma dair aidiyet sorunları, nedenleri ve başa çıkma yöntemlerine bakıldığında, aileleri tarafından prestijli eğitim kurumlarına gönderilmiş, yüksek yaşam standartları içerisinde çok yönlü yetiştirilmiş ve sorunları kolaylıkla aşmaları sağlanmış katılımcıların ülkelerine olan aidiyeti sorulmuştur. Aidiyet kendini gerçekleştirme ve mutlu olma yolundaki önemli faktörlerden biri olarak kabul edilmektedir (Keyes, 1998; Taormina ve Gao, 2013). Bireylerin toplumla olan ilişkilerine dair olumlu düşüncelere sahip olmaları, toplumla bütünleşmelerini sağlar. Sosyal bütünleşmenin söz konusu olmadığı durumlar ise ilişkilerin kopması anlamına gelmektedir (Keyes, 1998). Katılımcıların toplumla bütünleşme konusundaki düşüncelerini anlamak için; “*Kendinizi yaşadığınız ülke ve topluma ait hissediyor musunuz?*” sorusuna 14 katılımcıdan 12 si “hayır” cevabı vermiştir. 5 katılımcı bu soruyu yanıtlarken kendini “dünya vatandaşı olarak gördükleri” ifadesini kullanmışlardır. Katılımcıların genel olarak aidiyet hissetmedikleri de öne çıkan ifadelerdendir. Sorulan sorular çerçevesinde ülkeye aidiyeti zedeleyen önemli etkenlerden birinin topluma aidiyet duygusu hissetmeme olduğu görülmektedir. Katılımcılardan bazıları bu sorunu açıklarken toplumun geneli ile aynı sosyalizasyon süreçlerinden geçmediklerini ve ortak beklenti ve hedefleri taşımadıklarına değinmektedirler. Onlara göre toplum kişisel özgürlüklerini tehdit etmekte ya da tek tipleşmeyi dayatmaktadır. Mills bu durumu anomi kavramı ile açıklarken özgürlük ve akıl gibi itibar edilen

değerlerin toplum tarafından tehdit edildiğinin hissedilmesini anominin altında yatan neden olarak göstermektedir (Mills, 2016, ss. 224-230). Katılımcıların aidiyetsizlik duygularına verdiği açıklamalar bu düşüncüyü destekler nitelik taşımaktadır.

Katılımcıların toplum tarafından dışlanmamayı da tercih ettiği verilen cevaplardan anlaşılmaktadır. Bu nedenle her zaman kendi gibi davranmadıklarını ifade etmişlerdir. Oysa kendini gerçekleştirmenin bir diğer önemli aşaması kendisi olabilmektir. Bu ise bir anlamda toplumdan özerk olma ön kabulünü barındırır (Daniels, 1982). Katılımcıların cevapları tam olarak kendi kişiliklerini yansıtacak kadar özerk hissetmediklerini göstermektedir. Goffman ise kişilerin ötekilerin bulunduğu hiçbir ortamda kendileri gibi davranmadıklarını düşünmektedir (Goffman, 2016, s.13). Katılımcıların verdiği cevaplar da bu kanı ile uyumludur. Çoğu hayatın önemli bir bölümünde rol yaptıklarını söylemiş ancak rol yapmaktan hoşlanmadıklarını da eklemiştir.

Katılımcılara Türkiye'ye ait olmanın yanı sıra Türk toplumuna ait hissedip hissetmedikleri de sorulmuştur ve cevaplar çoğunlukla katılımcının kendini ve yakın çevresini toplumdan ayrı tutar nitelikte verilmiştir.

Gezi olaylarından beri gerçekten Türkiye benim için hiç Türkiye gibi kalamadı bir türlü... (Esin)

Arada derede kalmış gibi hissediyorum. Ne tam anlamıyla topluma dahil olabiliyorum ne de korkuyu bırakıp aman insanlar ne derse desin ne düşünürse düşünsün deyip tamamen kendi inandığım şeylerin peşinden daha marjinal tarafa geçebiliyorum. Arada derede kalıyorum. (Deniz)

4.5. Sosyal Çevreye Karşı Hissedilen Aidiyet Sorunları

Katılımcılara sosyal çevrelerinin hangi temele dayandığı, arkadaşları ile onları bir araya getiren şeyin ne olduğu sorulmuştur. Topluma karşı aidiyet sorunu yaşadığını söyleyen ve yadırganmayı bunun önemli nedenlerinden biri olarak öne süren katılımcıların sosyal ilişkilerine dair öne çıkan temalar, arkadaşları ile ortak geçmişe sahip olmaları, toplumun dışında hissetmeleri ya da onların yanlarında rahat olmalarıdır. Goffman, kişilerin oynadığı rolleri açıklarken, takımlar ve ön sahne ve sahne arkası gibi kavramlar kullanır. Takım kavramı, iki ya da daha fazla kişinin onlara göre öteki olanlara yaptığı rolü anlatmak için kullanılır. Buna göre, takımlar arka sahnedeysen, yani sadece takım arkadaşları bir aradayken birbirlerine karşı rol yapmazlar (Goffman, 2016, ss. 82-83). Katılımcıların sosyal çevrelerini açıklarken kullandıkları ifadeler de kişilerin toplumla uyumlu olmadığını ancak bir aradayken birbirlerine karşı kabul edici ve doğal olduklarını göstermektedir. Kişilerin kendi arkadaşları arasında yadırganmaması aslında onlardan itibar gördükleri anlamına gelmektedir. İtibar görmek, kişinin kendine dair saygısı için önemli olduğu gibi diğerleri tarafından doğasının ve karakterinin kabul edilmesi demektir

(Maslow, 1954, s. 90). Bu nedenle katılımcıların hepsinin sosyal çevrelerine aidiyet duyduklarını söylemeleri onların toplum tarafından beslenmeyen aidiyet duygusu ve itibarın kendi grupları içerisinde tatmin edildiğini düşünmek mümkündür. Kişilerin, buldukları grubun imajını olumlu bulmaları ve gruba ait hissetmeleri, kendilik imajlarını da olumlu etkilemektedir. Kişilerin kendilerine uygun buldukları gruplarla özdeşleşmeleri bir dış grubun da varlığını gerektirir (Tajfel, 1982). Araştırmada ortaya çıkan dış grup, toplumun geneli olarak görülmektedir. Katılımcılar kendi içinde buldukları grupları kendilerine benzer olan ve kendilerini yargılamayan insanlar olarak ifade etmektedirler. Kullandıkları sıfatlar arasında komik, eğlenceli, doğal, deli, mücadeleci, sisteme karşı eleştirel olma vardır. Katılımcıların benzeri açıklamalarından, aidiyet kurdukları grupların toplum genelini dış grup olarak benimsediğini çıkarmak mümkündür.

Çok fazla arkadaşım var... Kolaylıkla arkadaş olabiliyorum.... (Esin)

Çok arkadaş grubum yok, ama arkadaş grubum komik insanlar... İşten dolayı artık hiçbirine vakit ayıramıyorum... (Ömer)

Toplumda kendileri gibi davranmadıkları, yerine göre davranmayı seçtikleri ya da kendilerini buna mecbur hissettikleri de katılımcılar arasında yaygın bir ifade olarak ortaya çıkmaktadır. Öte yandan kendi gibi davranmadığını ya da rol yaptığını söyleyen katılımcılar, rol yapıyor olmaktan hoşnut olmadıklarını da belirtmektedirler. Katılımcıların ortak kaygıları arasında toplum tarafından doğru anlaşılmama ya da istenilmeyen bir etiket ile yargılanma olduğu ortaya çıkan temalardandır. Katılımcılara rol yapmak zorunda kaldıklarında ne hissettikleri sorulmuştur:

Yok, (kendim gibi davrandığımı) hissetmiyorum... (Ömer)
Bazen yapıyorum ya, rol yaptığım oluyor... (Yiğit)

4.6. Yaşam Becerisi ve Problem Çözme

Katılımcılara yaşamda karşılaştıkları sorunlar sorulduğunda öne çıkan önemli konulardan biri “iş bulma ve ekonomik özgürlük kazanma” olarak karşımıza çıkmaktadır. Yetişkin kimliği edinme ve yetişkin hayata geçişin önemli bir kısmını oluşturan iş hayatına geçişte katılımcıların çoğu zorluk çektiğini ifade etmişlerdir. Her ne kadar bu durum onlar için bir stres unsuru olsa da üstesinden gelmekte zorlandıkları ve kimilerinin de henüz başarılı olmadığı görülmektedir. Helikopter ebeveyn sahibi bireylerin yetişkin yaşamına geçişte sorun yaşadığını öne süren çalışmaları destekler sonuçlara ulaşılmıştır (Reed, Duncan, Lucier-Greer ve Fixelle, 2016; Odenweller, Booth-Butterfield ve Weber, 2014). Ayrıca katılımcılar ekonomik özgürlük kazanmayı önemstediklerini de ifade etmişlerdir. Bu yetinin eksikliğinin iyi olma halinin bozulmasına neden olduğunu ifade ederken, bu sorunun çözülmesinde

ailelerinden yardım aldıklarını da söylemişlerdir. Sorulara verilen yanıtlar helikopter ebeveynlerin yaşam becerilerinin gelişimini desteklemediğini ve bireylerin başkalarının yardımına ihtiyaç duyma eğiliminde olduğu bulguları ile uyum göstermektedir.

İş bulamadığım için depresyon ilacı aldım, evet, hatırladım...
Kendimi böyle bir çöküntü içerisine soktum saçma sapan...
(Ömer)
Hayata dair en zorlandığım şey, okulumun 10 sene sürmesinden dolayı bir iş bulma kısmı oldu.. (Yiğit)

Helikopter ebeveynlere dair çalışmalar, ebeveynlerin yaşamın her alanında çocuklarının problemini çözmeye yardım etmek istediklerini ve bunu yetişkinlik yaşamında da sürdürdüklerini göstermektedir (G.Odenweller, Booth-Butterfield ve Weber, 2014). Problem çözme yetisine ışık tutmaya yardım olacak konulardan biri olan iş hayatına geçiş süreci konusunda sorular sorulduğunda 6 katılımcının iş hayatının bir döneminde veya halen aile şirketinde çalıştığı ya da ailelerinin sosyal ilişkileri yardımı ile işe girdikleri bulunmuştur.

Bourdieu, hedeflere ulaşmak için kullanılan ilişkilere sosyal sermaye adını vermektedir (Bourdieu ve Wacquant, 2016, s. 108). Çalışma, helikopter ebeveynlerin sosyal sermayelerini çocuklarının sorunlarını çözmek adına devreye soktuklarını göstermektedir, ebeveynler hemen her konuda rehberlik etmekte, çocuklarının onaylanma ihtiyaçlarını karşılamak için sürekli çaba sarf etmektedirler.

Bir işe girerken evet (ailemin sosyal ilişkilerinin yardımı oldu), ama daha sonra, dediğim gibi, o işten kovulurken o da bana geri döndü (Sercan)
Kısa bir süre. Bir sene kadar herhalde babamın yanında çalıştım. (Deniz)

Ebeveynlerinin onların sorunlarının çözülmesine ne düzeyde yardımcı oldukları sorulduğunda ise verilen cevaplar arasında, “*her zaman benim yerime çözerler*”, “*benim için her zaman onlar mücadele etmiştir*”, “*sorunlarımı paylaşmam, paylaşırsam müdahale ederler*” cevapları alınmıştır.

Katılımcıların problem çözme konusunda yeterli hissedip hissedemediklerini öğrenmek için “*Sizce sorun çözmeye başarılı mısınız?*”, Başarı algılarını bulmak amacıyla “*Başarılı olduğunuza inanıyor musunuz?*”, soruları sorulmuş ve aileleri ile kendi algıları arasında fark olduğunu anlamak için “*sizce aileniz sorun çözmek konusunda yeterli olduğunuzu düşünüyor mu?*, *Sizce aileniz başarılı olduğunuzu düşünüyor mu?*” soruları sorulmuştur. Verilen cevaplar ışığında katılımcıların çoğunun kendi algıları ve ailelerinin algıları arasında fark olduğu izleniminde olduğu bulunmuştur. 11 katılımcı

başarılı olduğunu düşündüğünü dile getirmezken, 7 katılımcı, ailesinin onları başarılı bulduğunu dile getirdiğini belirtmişlerdir. Bu bulgu ise helikopter ebeveynlerin çocuklarını sık sık onaylanarak yetiştirdikleri verilerini (Vinson, 2013) desteklerken, bireyler, övgülerin temelsiz olduğunu düşündüklerini ve kendilerini başarılı bulmadıklarını ifade etmişlerdir. Başarısızlık duygusundan “ailelerinin onlar için problem çözme alışkanlığını sorumlu tutan” katılımcıların olması ve “kendilerini yeterli bulmuyor olmaları”, helikopter ebeveynliğin öz belirlenim ihtiyacını ihlal ettiğini destekler niteliktedir (Lemoyne & Buchanan, 2011). Öz belirlenim ihtiyacının ihlali ve kişilerin kendisini yeterli görmemesi ise onların yaşam memnuniyet düzeylerini olumsuz etkilemektedir (Wright ve M.Perrone, 2010).

Başarılı olabileceğimi, ama olamadığımı, evet, hep zaman kaybettiğimi falan düşünüyorlar. Ben gayet hayatımdan memnunum. (Yiğit)
Yetenekli olduğumu düşünür. Zaten o yüzden üzülüyorlar “bu herif niye para kazanmıyor” diye. (Övünç)

5. SONUÇ

Bireylerin yaşamında ailenin rolü oldukça büyüktür çünkü aile birincil sosyalizasyon aracıdır. Kişinin içine doğduğu toplumu anlamlandırması ve onun bir parçası olabilmesi, ailenin sosyalizasyon ile kişiye kabul gören değerleri, kısaca kültürel sermayesini aktarmasına bağlıdır. Aile, toplumun bir parçası olarak üyeler arası karşılıklı etkileşim içerisinde bulunur. Bu karşılıklı etkileşim içerisinde oluşan aile kültürü de içinde bulunduğu ve şekillendiği topluma göre ve etkileşim içinde olduğu aile üyelerine dönüşüm içerisindedir. Bu bağlamda kişilerin sosyalizasyonunda belirleyici unsur ilk olarak ebeveynlerdir. Her ne kadar eğitim kurumu sosyalizasyon sürecinde aile kurumunu takip etse de eğitim kurumlarının seçilmesinde ailenin rolü oldukça fazladır (Bourdieu, 1989; Berger ve Luckmann, 2008).

Helikopter ebeveynlerin en belirleyici özelliklerinin, aşırı ilgili olmaları olduğu bilinmektedir. Burada gösterilen ilgi, koruma ve akademik başarı konularında yoğunlaşmaktadır. Korumak denilince de ilk akla gelen fiziksel tehlikelerden korumak olsa da helikopter ebeveynler, çocuklarını karşılarına çıkan her türlü problem ve sorumluluklardan da koruma eğilimindedirler (Lemoyne ve Buchanan, 2011). Akademik başarının ise ebeveynleri oldukça kaygılandıran bir konu olduğu görülmektedir. Aileler çocuklarının anlık başarılarından çok gelecekteki rekabet edebilirliklerini garantiye almak istemektedirler. Araştırmacılar özellikle, ebeveynlerin çocuklarının üniversite ve iş yaşamlarına dâhil olmaya başlamasıyla, dikkatlerini bu konuya çevirmişlerdir. (Odenweller, Booth-Butterfield ve Weber, 2014).

Araştırmamızda aidiyet duygusu üzerine eğildiğimiz bir konudur. Çünkü kişilerin aidiyet duymadıkları alanlarda memnuniyet ve tatmin de

duymayacakları bilinen bir gerçektir. Çalışmamızda, ailenin başarı konusundaki hırslı davranış ve tutumlarının ve korumak amacıyla yaptıkları müdahale ve kısıtlamaların, çocukları tarafından onaylanmadığı görülse de, katılımcılar, ailelerinin bu tutumlarının kendilerini özel hissettirdiğini söylemişlerdir. Aileleriyle genel olarak iletişimsel sorunlar yaşadıklarını söylemelerine rağmen, katılımcılar arasında yine de onlarla arkadaş gibi olduklarını ya da güzel ilişkileri olduğunu belirten katılımcı sayısı oldukça fazladır. Katılımcılar kendilerini ailelerinin değerlerine, toplumun değerlerinden daha yakın hissettiklerini de belirtmişlerdir. Bu bağlamda aileye duyulan bir aidiyet problemi yaşamadıkları anlaşılmaktadır.

Bireylerin kendilerini çalıştıkları kurumlara ise ait hissetmedikleri sonucun ulaşılmıştır. Bunun nedenleri arasında; iş arkadaşları ile benzer değerleri taşıyor olmaları, üstleri tarafından doğru ve yeterli yönlendirme yapılmıyor olması ve yeterli onay görmemeleri bulunmuştur. Helikopter ebeveynlerin aile içi sosyalizasyonu ve seçtikleri eğitim kurumlarının sürdürdüğü sosyalizasyon süreçleri sonrasında, bireylerin önemli bir kısmı kendilerini iş arkadaşlarından üstün görmektedirler. Bu nedenle kendilerini çalıştıkları kurumdaki kişiler ile aynı grupta konumlandırmamayı tercih etmektedirler. Buldukları ortamda sıklıkla yadırgandıklarını da düşündüklerini ifade etmektedirler. Y kuşağının ailelerinin yardımını çokça almaları nedeniyle kendinden önceki nesillerden daha fazla yönergeye ihtiyaç duyduğu düşünülmektedir (Hershatter ve Epstein, 2010). Özel olarak konumuz dâhilinde olan helikopter ebeveyn sahibi bireyler içinde bu durum söz konusudur. Bireyler kendilerinden beklenenlerin net ifade edilmediğine ya da doğru beklentilerin oluşmadığına dair rahatsızlık duymaktadırlar ve bu iş hayatına dair aidiyetlerine zarar verirken, sorumluluk alma isteklerinin de önüne geçmektedir. Aileleri tarafından çoğunlukla doğru bir davranış gösterdiklerinde onaylandığını söyleyen helikopter ebeveyn sahibi bireyler, iş yaşamında da benzer bir onay beklentisi taşıyabilmektedirler. Çalışmamızda tüm katılımcılar onay beklentisi taşıyor olsa da taşıyanların bu beklentilerinin karşılanmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Y kuşağı iş ve yaşam dengesini korumaya önem verse de iş konusunda istekli bir nesil olarak değerlendirilmektedir (Gursoy, Maier ve Chi, 2008). Helikopter ebeveyn sahibi bireyler ise çalışma motivasyonu sorulduğunda onlara mutluluk verecek bir hedefleri olmadığı sonucuna varılmıştır. Bu da iş yaşamından alınacak tatmini ortadan kaldırmaktadır. Çünkü kişiler yaptıkları işlerden, maaşlarından ve işin getirdiği sosyal çevreden memnun değildirler.

İş yaşamında beraber çalıştığı kişilerle aynı gruba ait olmadığını ifade eden bireylerin aidiyet sorununun temeli, toplumla olan etkileşimlerinde yatmaktadır. Helikopter ebeveyn sahibi bireylerin çoğu kendilerini yaşadıkları ülkeye ve topluma ait hissetmediklerini ifade etmişlerdir. Yaşanılan aidiyetin zamanla azaldığı çıkan sonuçlar arasındadır. Topluma ait hissetmemenin nedenleri arasında öne çıkan temalar, yadırganma duygusu ve güvensizliktir.

Güvensizlik temasının en önemli nedeni bireylerin araçlar ve hedefler konusunda güven duymuyor olmalarıdır. Bu durumun açıklaması ise ebeveyn davranışlarından çok konjonktürle ilgili bulunmuştur. Kişiler toplumda söz hakkı olmadıklarını düşündükleri için ve amaçlarına ulaşacaklarına inanmadıkları için güvensizlik duymaktadırlar. Bu güvensizlik topluma karşı hissettikleri sorumluluk duygusunun ve aidiyet duygusunun da aşınmasına neden olmaktadır.

Helikopter ebeveyn sahibi bireyler yüksek eğitim düzeyine sahiptirler ve pek çok alanda ilgi ve bilgi sahibi bireylerdir. Onların Türkiye dışında daha rahat aidiyet ve yaşam tatmini sağlayacaklarını düşünmeleri, ülke ve topluma aidiyet duymamalarının bir diğer önemli göstergesidir. Bireyler yurtdışında kendileri gibi davranabileceklerini ve yadırganmadan yaşayabileceklerini düşünmektedirler. Bu ise aidiyetin ne kadar önemli olduğunu kanıtlar niteliktedir çünkü bireyler, ailelerine çok bağlı olduklarını, düzenlerinin burada belirli ölçüde kurulu olduğunu söyleseler de kendilerini topluma ait hissetmemelerinin, önemsedikleri şeyleri bırakıp gitmeleri için yeterli bir neden olduğunu düşünmektedirler. Aidiyet hissi ve güvende olmak insanların en temel psikolojik ve fiziksel ihtiyaçlarıdır. Toplum tarafından yadırganmak ve onaylanmamak güven duygularını sarsmakta ve topluma aidiyetliklerini olumsuz etkilemektedir.

Çalışmamızın ikinci soru cümlesi olan helikopter ebeveynlere sahip gençlerin yaşam becerisine sahip olma ve özgüven problemleri nelerdir? Sorusuna alınan yanıtlardan, helikopter ebeveynlere sahip olmanın, bireylerin yaşam becerilerinin gelişimini desteklemediği ve bireylerin başkalarının yardımına ihtiyaç duyma eğiliminde oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Kişilerin yaşama dair tatmin olmaları için gereken ön aşamalar içerisinde, aidiyet duyma ve güven, yaşam becerisine sahip olma vardır. Helikopter ebeveyn sahibi kişiler kendilerini buldukları ülke ve topluma ait hissetmemektedirler. Aidiyetlerinin yakın çevreleri ve aileleri ile sınırlı olduğunu söylemektedirler. İyi olma halinin gerekleri olan sosyal bütünleşme, sosyal kabul, sosyal katkı, iletişim becerisi, sosyal gerçekleşme ve sosyal tutarlılıktan hiçbiri bireylerin yaşamında yer bulmamaktadır. Çünkü toplumun bir parçası olduğunu, toplumda bir işlevleri olduğunu ve iyi niyetli kişilerle çevrili olduklarını hissetmemektedirler. Buna ek olarak yaşamda belirli bir yönleri olmadığı da ortaya çıkmaktadır. Hedef koyabilme ve o yönde ilerleyebilmek, kendini gerçekleştirmek için en önemli beceridir ancak helikopter ebeveyn sahibi bireyler, duydukları onaylanma ihtiyacı ve sahip oldukları içsel mağduriyet duyguları sebebiyle yaşamda bir hedeflerinin olmadığını düşünmektedirler. Ayrıca toplumda bir işlevleri olmasını istiyor olmalarına rağmen, bunun artık mümkün olabileceğine de inanmamaktadırlar. Hedeflerinin, ellerinde bulunan ve aslında ellerinde bulunması için çok çaba sarf etmiş oldukları araçlarının, birbirine uyumlu olmadığına inandıkları için bu bireylerin anomik olduklarını da söylemek mümkündür. Çünkü bu bireyler

kendi öz kimliklerini yaşamanın, toplumdan dışlanmak anlamına geldiğini düşünmektedirler. Ancak kendileri gibi davranmamak da onları kendi öz kabullerinden, yaşam becerisi geliştirememiş olmaları da hedeflerinden uzaklaştırmaktadır.

KAYNAKÇA

- Bako, M. (2016). *The Leadership Style Preferences Of Academics From Different Generations: Baby Boomers, Generation X and Generation Z*. İstanbul, Türkiye.
- Baumrind, D. (2005). Patterns of Parental Authority and Adolescent Autonomy. *New Directions for Child and Adolescent Development*. no. 108, Summer 2005.61-69
- Berger, P. L. ve Luckmann, T. (2008). *Gerçekliğin Sosyal İnşası/ Bir Bilgi Sosyolojisi İncelemesi*. İstanbul: Paradigma Yayıncılık.
- Bilgin, N. (2014). *Sosyal Bilimlerde İçerik Analizi*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Bourdieu, P. (1989). Social Space and Symbolic Power. *Sociological Theory*, Volume 7, Issue 1 (Spring, 1989) 14-25.
- Bourdieu, P. ve Passeron, J.-C. (2015). *Yeniden Üretim: Eğitim Sistemine ilişkin bir Teorinin İlkeleri*. Ankara: Heretik Yayınları.
- Bradley-Geist, J. C. ve Olson-Buchanan, J. B. (2014). Helicopter Parents: An examination of the Correlates of Over-Parenting of College Students. *Education + Training*, 56(4), 314-328.
- Daniels, M. (1982). The Development of the Concept of Self-actualization in the Writings of Abraham Maslow. *Current Psychology Review*, 61-76.
- Davis, K. (1995). Phenomenology: A New Way of Viewing Organizational Research. *JAC*, 15(1), 121-129.
- Durkheim, E. (2013). *İntihar*. İstanbul: Pozitif Yayınlar.
- Fulcher, J. ve Scott, J. (2007). *Sociology*. New York: Oxford University Press.
- Gagne, M. ve Deci, E. L. (2005). Self-Determination Theory and Work Motivation. *Journal of Organizational Behaviour*, 331-362.
- Giddens, A. (2005). *Sosyoloji*. Ankara: Ayraç Yayınevi.
- Goffman, E. (2004), *Günlük Yaşamda Benliğin Sunumu*. (çev. B. Cezar), İstanbul: Metis Yayınları.
- Gursoy, D., Maier, T. A. ve Chi, C. G. (2008). Generational Differences: An Examination of Work Values and Generational Gaps in the Hospitality Workforce. *International Journal of Hospitality Management*, 448-458.
- Hershatte, A. ve Epstein, M. (2010). Millenials and the World of Work: An Organization and Management Perspective. *Journal of Business and Psychology*, 211-223.

- Jill, B.-G. ve Julie, B. O. (2014). Helikopter Parents: An Examination of the Correlates of Over-Parenting of College Students. *Education + Training*, 314-328.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1993). *İnsan Aile Kültürü*. Ankara: Remzi Kitabevi.
- Keyes, C. L. (1998). Social Well-Being. *Social Psychology Quarterly*, 121-140.
- Kongar, E. (1979). *Toplumsal Değişme Kuramları ve Türkiye Gerçeği*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Kwon, K.-A., Yoo, G. ve E.Bingham, G. (2015). Helicopter Parenting in Emerging Adulthood: Support or Barrier for Korean College Students' Psychological Adjustment? *Journal of Child and Family Studies*, 136-145.
- Lemoyne, T. ve Buchanan, T. (2011). Does "Hovering" Matter? Helicopter Parenting and Its Effect on Well-Being. *Sociological Spectrum*, 399-418.
- Maslow, A. (1954). *Motivation and Personality*. New York: Harper & Row Publishers.
- Mills, C. W. (2016). *Sosyolojik Tahayyül*. (Ö. Küçük, Çev.) İstanbul: Hil Yayın.
- Odenweller, K. G., Booth-Butterfield, M. ve Weber, K. (2014). Investigating Helicopter Parenting, Family Environments, and Relational Outcomes for Millennials. *Communication Studies*, 407-425.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*. (M. Bütün, & S. B. Demir, Çev.) Ankara: Pegem Akademi.
- Reed, K., Duncan, J. M., Lucier-Greer, M. ve Fixelle, C. (2016). Helicopter Parenting and Emerging Adult Self-Efficacy: Implications for Mental and Physical Health. *Journal of Child and Family Studies*, 25(10), 3136–3149.
- Ryff, C. D. (1989). Happiness Is Everything, or Is it? Exploration on the Meanings of Psychological, *Journal of Personality and Social Psychology*, Vol 57(6), 1069–1081.
- Schiffrin, H. H., Liss, M., Miles-Mclean, H., Geary, K. A., Erchull, M. J. ve Tashner, T. (2014). Helping or Hovering? The Effects of Helicopter Parenting on College Students' Well-Being. *Journal of Child and Family Studies*, 548-557.
- Smola, K. W. ve D.Sutton, C. (2002). Generational Differences: Revisiting Generational Work Values for the New Millennium. *Journal of Organizational Behaviour*, 363-382.
- Tajfel, H. (1982). Social Psychology of Intergroup Relations. *Annual Reviews of Psychology*, 1-41.

- Taormina, R. J. ve Gao, J. H. (2013). Maslow and the Motivational Hierarchy: Measuring Satisfaction of the Needs. *The American Journal of Psychology*, 155-177.
- Trevino, A. J. (2012). The Stratification Trilogy. A. J. Trevino içinde, *The Social Thought of C. Wright Mills* (s. 61-104). Thousand Oaks: SAGE Publications
- Vinson, K. E. (2013). Hovering Too Close: The Ramifications of Helicopter Parenting. *Georgia State University Law Review*, 29(2), 424.
- Weber, J. (2015). Discoverin Millenials' Personal Value Orientation: A Comparison to Two Managerial Populations. *Journal of Business Ethics*.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.